

УДК 341.123:(477)

Андрій Кудряченко (м. Київ)

ОДНА ЗІ СТОРІНОК МІЖНАРОДНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕТРА ТРОНЬКА

У статті висвітлюється участь заступника голови Ради міністрів УРСР П. Тронька у роботі XX сесії Генеральної Асамблеї ООН.

Ключові слова: П. Тронько, міжнародні відносини, ООН.

Добре відомо, що талант видатних діячів має багатовимірний характер. Це твердження повною мірою стосується і славного сина українського народу, відомого державного і громадського діяча, видатного українського історика Петра Тимофійовича Тронька. Говорячи про його багатогранну діяльність на різних ділянках державно-політичної роботи, ми ніколи не забуваємо про його особисту причетність до успішного міжнародного сходження України. Адже саме йому довелося очолювати делегацію Української Радянської Соціалістичної Республіки на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН, представляти нашу країну на кількох міжнародних виставках та інших важливих форумах.

Беззаперечним прикладом авторитету та відповідного впливу в цей період України в Організації Об'єднаних Націй була робота вітчизняної делегації на XX сесії Генеральної Асамблеї на чолі з заступником голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Троньком у 1965 році. Саме тоді Глава української делегації, а нині наш ювіляр високоповажний академік НАН України, Герой України П. Т. Тронько 7 жовтня на денному пленарному засіданні Генеральної Асамблеї цієї найавторитетнішої міжнародної організації виступив з яскравою промовою "Обов'язок ООН — зміцнювати мир!" (Текст виступу наводиться нижче.)

Відзначу, що у своєму промовистому виступі Петро Тимофійович як Глава української делегації здійснив глибокий аналіз тогочасної міжнародної обстановки, стану справ в Європі, навколо Китаю, в так званих гарячих точках: Південно-Східній Азії, зокрема у В'єтнамі, у Конго, Домініканській республіці та інших регіонах світу. Він рішуче засудив агресорів, порушення ними суверенних прав тих чи інших країн, закликав ООН унеможливити втручання у внутрішні справи держав, забезпечити захист їх незалежності і

суверенітету, добиватися здійснення загального і повного роззброєння, а також таких важливих заходів, як заборона ядерної і термоядерної зброї, створення зон, вільних від ядерної зброї, ліквідації воєнних баз на чужих територіях і виведення з них іноземних військ.

Слід підкреслити, що в ході роботи на XX сесії Генеральної Асамблеї українська делегація провела чималу кількість офіційних зустрічей з міністрами закордонних справ, представниками, керівниками делегацій багатьох інших держав. Окрім цього, Глава делегації УРСР на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН, заступник голови Ради міністрів УРСР П. Т. Тронько влаштував 26 жовтня 1965 року прийом на честь делегацій, що брали участь у роботі цього форуму. На прийомі були присутні глави і члени делегацій, постійні представники ряду країн при ООН, керівні працівники секретаріату ООН, громадські діячі, журналісти.

Демонстрацією поваги та оцінки вкладу делегації УРСР на XX сесії Генеральної Асамблеї став влаштований на її честь Генеральним секретарем ООН У Таном прийом 24 листопада 1965 року. На офіційному прийомі були присутні Глава делегації України, заступник голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронько, постійний представник Української РСР при ООН С. Т. Шевченко, члени української делегації, а також заступники генерального секретаря ООН С. В. Нарасіман, Н. Є. Нестеренко, І. Носек, Ролс-Бене, відповідальні співробітники секретаріату Організації Об'єднаних Націй.

Значу, що із прийнятих багатьох резолюцій й підсумкових документів трьохмісячної роботи цього форуму стала Декларація про недопустимість втручання у внутрішні справи держав, захист їх незалежності і суверенітету. Ця Декларація, а також рішення про підготовку і скликання всесвітньої конференції по роззброєнню та директиви щодо розробки

міжнародного договору про нерозповсюдження ядерної зброї були прийняті з ініціативи вітчизняної делегації на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН. Це був реальний внесок України у вирішення злободенних тогочасних проблем. І прийняті документи, як показує подальший перебіг подій, не втратили своєї актуальності й по нині.

Водночас варто взяти до уваги й те, що з огляду на становище України як республіканського чинника у союзній державі, вона не могла проводити повністю самостійну зовнішню політику. На всіх заходах та всій міжнародній діяльності УРСР рельєфно відбивалося становище потужного інструменту по здійсненню зовнішньополітичних устремлінь союзного центру. Але це не означає, що все було виключно негативним чи те, що Київ не скористався повною мірою новими можливостями.

УРСР повністю підтримувала позицію СРСР у його боротьбі за мир і роззброєння. Зазначу, що Україна ратифікувала Договір про заборону розміщення на дні морів і океанів будь-якої зброї (1971 р.). Одним із питань, що вирішувалося на світовому рівні, було питання про принцип незастосування сили (1972 р.), до якого приєдналася й Україна в 1976 р. Така діяльність справляла відповідний вплив. І коли у 1986 р. весь світ приголомшила трагедія Чорнобиля, то 41-ша сесія ООН була присвячена Чорнобильській катастрофі. Міжнародне співтовариство не залишилося байдужим і пізніше до Чорнобильської трагедії — на 45-й сесії ООН (1990 р.). Саме тоді 126 країн прийняли резолюцію про міжнародне співробітництво з подолання наслідків Чорнобильської аварії. І цьому сприяла попередня міжнародна діяльність України.

Тому, розкриваючи багатогранність постаті П. Т. Тронька як славного сина України, цілком виправданим є прагнення окремо показати його участь в роботі XX сесії Генеральної Асамблеї ООН у 1965 році. З тим, щоб уважний читач мав більш чітке уявлення про цю яскраву сторінку міжнародної діяльності шановного ювіляра, автор вважає необхідним подати хроніку тогочасних подій та офіційні повідомлення газети “Радянська Україна”.

Слід мати на увазі, що за сухими рядками повідомлень такого часопису стояла напружена, цілеспрямована і наполеглива робота як вітчизняного зовнішньополітичного відомства, Глави, самої делегації Української РСР, так і постійного представництва УРСР в ООН

та співробітників посольства СРСР за океаном. Думається, що запропонована форма подачі матеріалів, які стосуються цієї сторінки діяльності П. Т. Тронька, ще раз переконливо підтвердить високу оцінку його вкладу у справу міжнародного сходження України. Адже саме діяльність УРСР повоєнної, радянської доби була одним із вагомих чинників, що уможливила швидке визнання України усім міжнародним співтовариством на зорі незалежності нашої держави у сучасну історичну добу.

Маючи хроніку офіційних повідомлень про перебування і діяльність делегації Української Радянської Соціалістичної Республіки на чолі із заступником голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Троньком на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН у жовтні — грудні 1965 року, читач матиме нагоду ознайомитися з повним текстом виступу П. Т. Тронька на найвищій міжнародній трибуні, з повідомленнями про прийом на честь делегації України, влаштований Генеральним секретарем ООН, та іншою важливою інформацією.

Всі ці події, їх політичне навантаження мали неабиякий вплив у тогочасний період. Водночас вони не втратили головного вістря й у сучасну епоху, коли Україна має суверенний статус, коли світ із чіткого двополюсного поділу перетворився на багатопольсний, коли проблеми глобалізації та виклики сучасності, і серед них головним було і залишається боротьба за мир на планеті, за збереження цивілізації, мають вельми актуальне звучання.

Варто мати на увазі, що діяльність України в Організації Об’єднаних Націй посідала і посідає особливе місце в історії нашої держави. Саме ООН надавала унікальну можливість Україні реалізовувати себе як повноправного члена міжнародного співтовариства, заявляти у повний голос світові про існування української нації і тим самим створювати умови, важливі підмурки для її майбутньої державності.

ЗУСТРІЧІ У НЬЮ-ЙОРКУ

НЬЮ-ЙОРК. 8. (ТАРС). В ООН вчора відбулася офіційна зустріч Міністра закордонних справ А. А. Громико і Генерального секретаря ООН У Тана.

В радянському представництві в ООН пройшла дружня зустріч А. А. Громико з Міністром закордонних справ Куби Р. Роа Гарсія. На цій зустрічі були присутні Глава делегації України заступник Голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронько, Глава делега-

ції Білорусії міністр закордонних справ БРСР К. В. Кисельов і члени делегації СРСР на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН, а також посол СРСР у США А. Ф. Добринін і постійний представник СРСР при ООН М. Т. Федоренко.

“Радянська Україна”, 8 жовтня 1965 р.

Часопис “Радянська Україна” за 9 жовтня 1965 року повідомляв, що 7 жовтня на денному пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН виступили Глава української делегації заступник голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронько, а також глави делегацій Ізраїлю, Кенії, Гондурасу, Республіки Чад. Далі газета наводить повний текст виступу Глави делегації України П. Т. Тронька.

ОБОВ’ЯЗОК ООН — ЗМІЦНЮВАТИ МИР!

Виступ Глави делегації УРСР заступника Голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронька на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН

Пане голово!
Панове делегати!

Організація Об’єднаних Націй вступає у третє десятиріччя свого існування. Уряд Української Радянської Соціалістичної Республіки, яка була однією з держав-засновників цієї організації, вірить, що Організація Об’єднаних Націй, при умові додержання високих принципів і основних положень Статуту, може бути ефективним інструментом підтримання загального миру, важливим центром співробітництва держав у розв’язанні міжнародних проблем. Досвід минулої діяльності ООН переконливо свідчить, що вона відіграла позитивну роль саме тоді, коли діяла відповідно до основних положень Статуту, ішла в ногу з розвитком подій у світі. І, навпаки, коли ж робилися спроби діяти в обхід Статуту, коли певна група держав намагалась використати ООН для здійснення цілей імперіалістичної політики у світових відносинах, організація зазнавала невдачі.

Від часу створення Організації Об’єднаних Націй світ істотно змінився. Життя не стоїть на місці, воно йде вперед. Це знаходить свій вияв у тих величезних змінах, що відбуваються в соціально-економічному та політичному житті народів різних країн і цілих континентів. Третину населення світу становлять сьгодні народи світової системи соціалізму, існування якої є найважливішою рисою сучасної епохи. Активними учасниками міжнародної політики стали народи Азії, Африки, Ла-

тинської Америки, які в запеклій боротьбі, розриваючи кайдани колоніалізму та імперіалізму, пробили собі шлях до свободи і національної незалежності. Вони піднялись як творці нового життя і активні учасники міжнародної політики.

Наявність держав з різним суспільним ладом, співвідношення сил, яке склалось у світі, диктують потребу будувати міжнародні відносини, в тому числі й в ООН, на основі справжньої рівності та поважання суверенних прав усіх країн, як великих, так і малих. Принципи мирного співіснування знаходять дедалі ширше визнання.

Однак деякі держави на словах говорять про мирне співіснування, але вважають, що воно може бути застосоване тільки у відносинах між рівними за своєю могутністю державами, а малим країнам можна диктувати свою волю, нехтувати їх права, ущемляти й порушувати їх суверенітет і незалежність. Така імперіалістична політика диктату і сваволі щодо інших держав загострює міжнародну обстановку, викликає серйозні міжнародні конфлікти, ставить під загрозу мир і безпеку. Приборкання імперіалістичних агресорів, гарантування миру і безпеки народів є нині найбільш невідкладним завданням.

Особливо небезпечне становище створилося в Південно-Східній Азії. Невпинне збільшення американських збройних сил у Південному В’єтнамі, бойові дії їх проти Національного фронту визволення фактично привели до того, що громадянська війна в цій країні перетворилась у війну імперіалістів США проти в’єтнамського народу. Американські імперіалісти піддають жорстоким бомбардуванням територію Демократичної Республіки В’єтнам, здійснюючи тим самим відкрити агресію проти цієї героїчної соціалістичної держави Азії.

З почуттям глибокого обурення слухала українська делегація виступ представника США в ООН, який намагався виправдати недозволенне втручання його уряду у внутрішні справи волелюбного в’єтнамського народу. Немає і не може бути ніяких виправдань агресивним діям США у В’єтнамі!

Український народ рішуче засуджує агресію США у В’єтнамі і висловлює свою солідарність з народом Південного В’єтнаму і Демократичної Республіки В’єтнам в їх боротьбі проти американського імперіалізму. Єдиною

основою врегулювання становища у В'єтнамі може бути лише неухильне виконання Женевських угод 1954 року, припинення варварських бомбардувань Демократичної республіки В'єтнам, виведення всіх збройних сил США та їх союзників з Південного В'єтнаму, надання в'єтнамському народові можливості самому вирішувати свою долю.

Всьому світові відомо, що США звели у державну політику втручання у внутрішні справи інших держав. Про це свідчать не тільки події у В'єтнамі. У Стенлівілі США, Англія і Бельгія здійснили воєнну акцію, щоб втрутитися в боротьбу в Конго з метою завдати поразки національним патріотичним силам. США грубо втрутились у внутрішні справи Домініканської Республіки. Нині ця країна окуповується Сполученими Штатами всупереч волі її народу, під прикриттям фігового листка міжамериканських збройних сил. Тепер імперіалістичні кола США посилено нав'язують створення цих сил на постійній основі, щоб завжди мати під рукою військову команду для збройного втручання у справи будь-якого народу Латинської Америки.

Політичний і економічний тиск, шантаж, економічна блокада, засилання збройних банд, воєнна інтервенція — ось неповний перелік засобів втручання, застосовуваних імперіалістами.

Останнім часом робляться посилені спроби підвести “теоретичний фундамент” під агресивні дії, “узаконити” втручання у внутрішні справи держав і народів. Висувається вельми небезпечна для справи миру теорія про відсутність різниці між національно-визвольними і громадянськими війнами, з одного боку, і війнами між державами — з другого. Знову, витягають імперіалістичну “доктрину глобалізму”, суть якої зводиться до того, що США присвоюють собі право втручатися у внутрішні справи кожної країни в будь-якій частині світу. Хіба це не наруга з принципів ООН, коли за день до відкриття нинішньої сесії Генеральної Асамблеї палата представників конгресу США прийняла безпрецедентну резолюцію, яка санкціонує збройну інтервенцію США в будь-якій країні Латинської Америки під приводом боротьби проти комунізму.

Як же це узгоджується із Статутом ООН або навіть з угодою про організацію американських держав, де міститься пряма заборона загрози силою або її застосування проти територіальної недоторканності або політичної

незалежності будь-якої держави, втручання у внутрішні справи держав. Ніякі міркування політичного, економічного чи іншого характеру, ніякі вигадки про комуністичну небезпеку не можуть виправдати порушення цих положень статуту ООН. Мета втручання імперіалістичних сил у внутрішні справи держав і народів в усіх його формах полягає сьогодні в тому, щоб загальмувати, подавити процес розвитку національно-визвольної боротьби, зупинити рух народів до повної політичної та економічної незалежності, удержати їх у сфері економічної експлуатації і політичного панування імперіалізму.

Ми засуджуємо так різко й одверто дії сил імперіалізму й агресії не для того, щоб розпалювати пристрасті і ускладнювати роботу сесії, а тому, що вони серйозно загрожують загальному мирові і несумісні з положеннями Статуту Організації Об'єднаних Націй. Треба зжити з практики міжнародних відносин диктат і сваволю, втручання у внутрішні справи держав і розчистити ґрунт для міжнародного співробітництва як у рамках ООН, так і поза нею.

Міжнародне співробітництво можливе тільки при строгому додержанні принципів рівноправності і самовизначення народів, невтручання у внутрішні справи держав, при мирному співіснуванні країн з різними соціально-економічними системами.

Делегація Української Радянської Соціалістичної Республіки вважає тому необхідним, щоб Генеральна Асамблея урочисто підтвердила зазначені принципи, які лежать в основі Статуту ООН, як це пропонується в проекті “Декларації про недопустимість втручання у внутрішні справи держав, про захист їх незалежності і суверенітету”, поданому сесії делегацією Радянського Союзу.

Не можна обминути мовчанням і стан справ в Європі. Давно пора покінчити з залишками Другої світової війни, нормалізувати становище в Європі. Розв'язання завдання німецького мирного врегулювання відповідало б корінним інтересам миру і безпеки в Європі і сприяло б оздоровленню всієї міжнародної обстановки.

Німецьке мирне врегулювання можливе тільки на основі визнання факту існування двох німецьких держав — Німецької Демократичної Республіки і Федеративної Республіки Німеччини — і території Західний Берлін.

Реальний шлях до зближення обох німецьких держав і мирного возз'єднання німецького народу викладений у маніфесті Народної палати Німецької Демократичної Республіки від 5 травня цього року. Миролюбну програму, пройняту почуттям відповідальності за майбутнє німецького народу і долю світу, викладену в цьому маніфесті, повністю підтримує український народ, який протягом одного покоління переніс дві світові війни, розпалені німецьким імперіалізмом.

Європейські соціалістичні країни висунули програму зміцнення миру в Європі шляхом створення системи колективної безпеки. Щодо цього, на нашу думку, заслуговують уваги пропозиції Польської Народної Республіки про скликання конференції європейських держав для обговорення заходів європейської колективної безпеки, про заморожування рівня ядерних озброєнь і створення безатомної зони в центральній Європі; пропозиція Німецької Демократичної Республіки про відмову обох німецьких держав від атомної зброї; пропозиція Соціалістичної Республіки Румунії про поліпшення добросусідських відносин між європейськими державами; пропозиція про укладення пакту про ненапад між державами Варшавсько-го договору і державами — членами НАТО.

Ми з занепокоєнням спостерігаємо, як боннські політики та їх покровителі вирощують дерево мілітаризму і реваншизму.

При явному потуранні США і деяких інших країн правлячі кола ФРН привселюдно заявляють про свою програму реваншу щодо Німецької Демократичної Республіки, територій, які належать Польщі, Чехословаччині, Радянському Союзові.

Вимоги про перегляд кордонів у Європі боннські політики підкріплюють посиленими заходами по відродженню німецького мілітаризму. Нині збройні сили ФРН найчисленніші в Західній Європі і оснащені майже всіма видами сучасної зброї, включаючи ракетну техніку. Колишні гітлерівські генерали і офіцери керують цією армією, сидять на високих постах НАТО і справляють вирішальний вплив на визначення стратегії цього воєнного союзу. Для декого, як видно, байдуже, хто командуватиме бундесвером. Для українського народу це не байдуже. Ті, що сіяли смерть і руйнування, знову беруть в свої руки воєнні і державні важелі в Західній Німеччині.

Уряд Української Радянської Соціалістичної Республіки не раз вимагав і продовжує на-

полягати на притягненні гітлерівських злочинців до судової відповідальності. Совість українського народу, як і всіх миролюбних народів, не може примиритися з тим, щоб під якимсь приводом лишилися непокараними злочинці, що зробили найстрахітливіші злодіяння проти миру і людяності.

Можливо, для когось те, що сталося двадцять років тому, є теорією або епізодом далекого минулого. Проте для українського народу це найтяжча сторінка в його історії. Ми ніколи не зможемо забути того, що фашисти знищили на Україні 4,5 мільйона цивільного населення і 2 мільйони чоловік вигнали на каторжні роботи в Німеччину, що було зруйновано 714 міст і 28 тисяч сіл. Вся українська земля вкрита могилами наших батьків і матерів, сестер, братів, дітей. А скільки синів і дочок України разом з їх братами і сестрами з інших радянських народів і народів країн Європи спалено в Майданеках, Освенцимах та інших фабриках смерті, які були створені злим генієм німецького імперіалізму і залишаться назавжди його вічною ганьбою! В нашій республіці немає сім'ї, яка не зазнала б непоправного горя від війни. Наш народ зробив значний внесок у розгром гітлерівських загарбників. От чому він має священне право вимагати і вимагає перепинити шлях відродженню західнонімецького реваншизму і мілітаризму. Ми закликаємо всі народи до пильності! Мир в Європі вже береться на приціл реваншистськими авантюристами Бонна. Особливо небезпечними для справи миру є вимоги правлячих кіл ФРН добитись озброєння бундесверу ядерною зброєю. Капітулюючи перед вимагательствами Бонна, правлячі кола США і Великобританії вишукують способи, щоб задовольнити атомні апетити західнонімецьких реваншистів і водночас постати противниками поширення ядерної зброї.

Познайомившись з проектом договору про непоширення ядерної зброї, внесеним Сполученими Штатами Америки в Комітет 18-ти, уряд України прийшов до висновку, що він відкриває канали передачі ядерної зброї в руки держав, які нею не володіють. Отже, у плани Заходу, як і раніше, входить допуск до зброї масового знищення боннських реваншистів, дії і політика яких створюють воєнну загрозу в Європі, а значить, і в усьому світі.

Проект “Договору про непоширення ядерної зброї”, внесений на розгляд нинішньої сесії Генеральної Асамблеї міністром за-

кордонних справ СРСР А. А. Громико від імені уряду Радянського Союзу, виключає як прямий, так і посередній доступ до цієї зброї для неядерних держав. Укладення такої угоди усунуло б небезпечні наслідки дальшого поширення ядерної зброї і в значній мірі сприяло б відверненню ядерної війни. Українська делегація повністю підтримує цей проект договору.

Уряд Української РСР вважає необхідним добиватися здійснення загального і повного роззброєння, а також таких часткових заходів, як заборона ядерної і термоядерної зброї створення зон, вільних від ядерної зброї, ліквідація воєнних баз на чужих територіях і виведення з них іноземних військ. Уряд України знову заявляє про свою повну підтримку пропозицій про скликання всесвітньої конференції по роззброєнню, в якій зможуть взяти участь усі держави, які побажають цього.

Ряд питань, внесених на розгляд даної сесії, стосується однієї з найактуальніших проблем нашого часу — проблеми повної і остаточної ліквідації колоніалізму. Незабаром минає п'ять років з дня прийняття з ініціати-ви Радянського Союзу Декларації ООН про надання незалежності колоніальним країнам і народам. Колоніалізм зазнав серйозних поразок. Багато народів у наполегливій і тяжкій боротьбі здобули свободу і незалежність. Однак завдання ліквідації колоніалізму далеко не завершене.

Надто довго затяглась темна ніч колоніалізму над народами Анголи, Мозамбіку, Південної Родезії, Південно-Західної Африки, Бечуаналенду, Свaziленду, Басутоленду, Південної Аравії, Оману, Британської Гвіани та ряду інших територій.

Генеральна Асамблея повинна рішуче і недвозначно зажадати від колоніальних держав виконати рішення, записані в історичній антиколоніальній декларації — негайно надати свободу і право на самовизначення народам усіх колоніальних володінь.

Доти, поки колоніалізм не буде остаточно викоренений, на нашій землі не можуть бути утверджені рівність прав і свобода великих і малих народів. Раніш поневолені народи повинні нарівні з іншими мати право і можливості вирішувати долю світу.

У зв'язку з обговоренням питання щодо проведення нашою організацією операцій по підтриманню миру делегація Української РСР хотіла б заявити, що її позиція спирається на

самперед на положення Статуту ООН. Ми хотіли б знову підкреслити, що в питанні підтримання міжнародного миру і безпеки Статут покладає головну відповідальність на Раду Безпеки. Усі рішення, що стосуються організації, проведення, а також фінансування відповідних операцій ООН, уповноважена приймати тільки Рада Безпеки.

Українська РСР виступає проти спроб порушити ці найважливіші положення Статуту в такій важливій галузі діяльності нашої організації.

Ми хотіли б також заявити, що нас не можуть не турбувати голоси, що лунають в певних колах, про те, що Статут ООН, мовляв, застарів, що він не відповідає потребам сьогоденного дня. Делегація України вважає, що Статут ООН витримав перевірку часом і продовжує забезпечувати необхідну основу для погоджених дій держав в інтересах миру і міжнародного співробітництва.

Турбуючись про долю і добре ім'я нашої організації, ми не можемо не згадати і про те, як ведеться фінансове господарство Організації Об'єднаних Націй. Звертає на себе увагу те, що рік у рік зростає бюджетний кошторис і рік у рік відмічається перевитрата за цим кошторисом. У витрачання коштів організації має бути встановлений твердий порядок відповідно до Статуту і фінансових правил ООН і не повинна допускатись перевитрата кошторисних асигнувань ні під яким приводом.

Тепер особливо актуальним є завдання перетворення ООН в універсальну всесвітню організацію. Для цього насамперед треба відновити в організації законні права Китайської Народної Республіки. Назріла також потреба одночасного прийняття в ООН обох німецьких держав — НДР і ФРН.

Делегація України завжди прагнула активно брати участь в обговоренні і розв'язанні проблем економічного, соціально-правового і культурного характеру. Нам відрадно відзначити, що на порядку денному нинішньої сесії стоять три питання, в постановці яких свого часу Українська РСР проявила ініціативу, а саме: роль ООН у підготовці національних технічних кадрів для прискореної індустріалізації країн, що розвиваються; всесвітня кампанія по ліквідації неписьменності; заходи, що сприяють найшвидшому забезпеченню поважання прав людини і основних свобод. Ми сподіваємось на співробітництво інших делегацій при розгляді цих питань.

Конференція ООН по торгівлі і розвитку, яка відбулась минулого року, прийняла ряд позитивних рішень у найважливіших проблемах економічних і торговельних відносин і заклала хоч і скромний, але конструктивний початок у справі нормалізації міжнародної торгівлі. Нинішня сесія Генеральної Асамблеї має обговорити питання про реалізацію рекомендацій цієї конференції. Для перетворення в життя цих рекомендацій слід ще багато зробити і, насамперед, розв'язати такі проблеми, як створення універсальної міжнародної торговельної організації, впровадження нових справедливих принципів у міжнародні економічні відносини, ліквідація дискримінації в міжнародній торгівлі з політичних мотивів, розширення торгівлі між Сходом і Заходом та інші.

Український народ, сказав на закінчення П. Т. Тронько, виступає послідовним захисником справи миру. Разом з іншими радянськими республіками, що створили могутній Союз Радянських Соціалістичних Республік, Україна натхненно буде нове суспільство, в основу якого покладено науковий соціалізм і комунізм. Це суспільство ґрунтується на ідеології справжньої рівності всіх людей і всіх народів, у ньому немає місця експлуатації людини людиною, расової, національної або іншої дискримінації, кожен є трудівником, виробництво матеріальних благ і всі багатства знаходяться в розпорядженні всього народу. Радянська держава гарантує кожній людині роботу, безплатну освіту на всіх її ступенях, безплатне лікування, соціальне забезпечення.

Усі народи Радянського Союзу відзначають незабаром 50-річчя Великої Жовтневої соціалістичної революції, здійсненої робітниками і селянами під керівництвом партії великого Леніна. Ставши господарем своєї долі, наш народ за роки Радянської влади до невпізнання перетворив свою країну, своє життя. Наша республіка стала країною суцільної письменності, високого рівня науки, культури. За виробництвом ряду найважливіших видів продукції на душу населення (чавуну, сталі, залізної руди, вугілля) Україна випередила найбільш розвинуті капіталістичні країни. Все це результат праці нашого народу, допомоги всіх народів Радянського Союзу.

Уряд і народ Української РСР стоять за розвиток дружніх, добросусідських відносин між усіма державами і народами, за те, щоб принципи мирного співіснування стали зако-

ном у відносинах між державами з різними соціально-економічними системами.

Делегація Української Радянської Соціалістичної Республіки, виконуючи волю свого уряду і народу, послідовно виступатиме на підтримку всіх кроків Генеральної Асамблеї, спрямованих на зміцнення миру”.

* * *

У подальших повідомленнях, які ми вважали за доцільне навести без редакційних правок, навіть з урахуванням ідеологічного протистояння, яке пронизувало міжнародні відносини, є вельми показові підтвердження підтримки ініціатив та пропозицій Глави української делегації П. Т. Тронька з боку представників різних держав.

ЗУСТРІЧ В ООН

НЬЮ-ЙОРК. 12. (ТАРС). Міністр закордонних справ СРСР А. А. Громико мав учора в представництві СРСР при ООН зустріч з генеральним секретарем ООН У Таном. В зустрічі брали участь міністр закордонних справ Індії С. Сінгх, міністр закордонних справ Кіпру С. Кіпріану, глави делегацій на 20-й сесії Генеральної Асамблеї ООН: Гвінеї — Д. А. Абдулайе, Уругваю — О. Рейес, Ірану — М. Вакіль, Японії — А. Мацуї, Норвегії — С. Нільсен, Югославії — Д. Лекич, Аргентини — Гарсія дель Солар, Бірми — У Ті Хан, Гани — Дадзі, Малі — С. Кулібалі.

З радянської сторони були присутні глава делегації України, заступник голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронько, заступник голови Ради Міністрів і міністр закордонних справ Узбецької РСР С. А. Азімов, заступник голови Ради Міністрів і міністр закордонних справ Естонської РСР Л. К. Грен, постійний представник СРСР при ООН М. Т. Федоренко та інші члени радянської делегації.

“Радянська Україна”, 13 жовтня 1965 р.

XX СЕСІЯ ГЕНЕРАЛЬНОЇ АСАМБЛЕЇ ООН

НЬЮ-ЙОРК. 14. (ТАРС). У загальній політичній дискусії, яка триває на пленарних засіданнях Генеральної Асамблеї ООН, відбивається тривога і занепокоєння за нинішню напруженість у світі, обурення прагненням агресивних сил на чолі з США придушити національно-визвольний рух у Південно-Східній Азії, Латинській Америці, Африці.

Спинившись на проблемах розброєння,

прем'єр-міністр Мальти Джорджо Борг Олів'є висловився за першочерговий розгляд таких питань, як відвернення розповсюдження ядерної зброї і заборона підземних ядерних випробувань.

Міністр закордонних справ Судану Мухамед Ібрагім Халіль у своєму виступі підтримав висловлення генерального секретаря ООН У Тана про необхідність проведення нової Женевської конференції по Індокитаю і додержання Женевських угод.

Міністр промисловості, енергетики і мінеральних ресурсів Танзанії Нсіло Сваї заявив, що уряд Танзанії, як і раніше, підтримує пропозицію другої Каїрської конференції позаблокових країн про необхідність скликати міжнародну конференцію для укладення Договору про загальне роззброєння, на яку повинні бути запрошені всі держави світу. Спираючись на питанні про нерозповсюдження ядерної зброї, він підтримав позицію, викладену на XX сесії делегацією СРСР.

Глава делегації Руанди К. Муденге висловив задоволення тим, що Радянський Союз запропонував обговорити на XX сесії питання "Про недопустимість втручання у внутрішні справи держав, про захист їх незалежності і суверенітету". Він закликав до негайного підписання конвенції про заборону застосування ядерної зброї і запропонував відновити законні права КНР в ООН.

Альваро Ерран-Медіна (Колумбія) заявив, що його делегація твердо підтримує принцип невтручання у внутрішні справи інших держав. Він говорив також про необхідність запобігти розповсюдженню ядерної зброї і підтримав ідею створення без'ядерної зони в Латинській Америці.

"Радянська Україна", 15 жовтня 1965 р.

ПРИЙОМ НА ЧЕСТЬ ДЕЛЕГАЦІЙ ООН

26 жовтня ц. р. Глава делегації Української РСР на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН, заступник голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронько влаштував прийом на честь делегацій, що беруть участь у роботі XX сесії Генеральної Асамблеї ООН.

На прийомі були присутні глави і члени делегацій, постійні представники ряду країн при ООН, керівні працівники секретаріату ООН, громадські діячі, журналісти.

(РАТАУ). "Радянська Україна",
29 жовтня 1965 р.

ДИСКУСІЯ ТРИВАЄ

НЬЮ-ЙОРК. 10. (ТАРС). На сьогоднішньому пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН тривало обговорення питання про відновлення законних прав КНР в ООН. Представник УРСР П. Т. Тронько відзначив, що разом з усіма державами, які керуються реальними факторами міжнародної дійсності, Україна виступає за те, щоб негайно покласти край абсолютно абсурдному і ненормальному становищу, коли місце Китаю в ООН, великої країни і постійного члена Ради Безпеки, займають ті, хто не має нічого спільного з китайським народом. Той факт, що всі ці роки КНР не представлена в ООН та її органах, є кричущою дискримінацією народу великої держави, і це негативно позначається на всій діяльності ООН.

Єдиною причиною відсутності Китаю в ООН є ворожа політика, яку уряд США проводить щодо китайського народу та його держави, і той натиск, що його американський уряд чинить на ряд країн — членів ООН, коли йдеться про представництво Китаю.

Наприкінці делегат УРСР підкреслив, що в світі існує тільки один Китай — КНР, а острів Тайвань — це частина великого Китаю. І лише КНР може представляти великий китайський народ.

"Радянська Україна", 12 листопада 1965 р.

ПРИЙОМ НА ЧЕСТЬ ДЕЛЕГАЦІЇ УКРАЇНИ

НЬЮ-ЙОРК. 24. (ТАРС). Генеральний секретар ООН У Тан влаштував учора прийом на честь делегації УРСР на XX сесії Генеральної Асамблеї. На прийомі були присутні Глава делегації України, заступник голови Ради Міністрів УРСР П. Т. Тронько, постійний представник Української РСР при ООН С. Т. Шевченко, члени української делегації, а також заступники генерального секретаря ООН С. В. Нарасіман, А. Є. Нестеренко, І. Носек, Ролс-Бене, відповідальні співробітники секретаріату Організації Об'єднаних Націй.

"Радянська Україна", 25 листопада 1965 р.

ПЛОДОТВОРНІ ПІДСУМКИ

НЬЮ-ЙОРК. 22. (ТАРС). Сьогодні закінчила тримісячну роботу XX сесія Генеральної Асамблеї ООН.

Декларація про недопустимість втручання у внутрішні справи держав, про захист їх незалежності і суверенітету, рішення про підго-

товку всесвітньої конференції по роззброєнню, яку передбачається скликати не пізніше 1967 р. з участю всіх країн світу, директиви щодо розробки міжнародного договору про нерозповсюдження ядерної зброї, оголошення Африки без'ядерною зоною, рекомендації про ліквідацію військових баз на колоніальних територіях і застосування економічних санкцій проти південноафриканських та південно-родезійських расистів і португальських колонізаторів, резолюції про застосування декларації про надання незалежності колоніальним країнам і народам у Південно-Західній Африці, Адену, Британській Гвіані, Оману і 26 малим океанським островам, що їх США і Англія перетворюють у ракетно-ядерні бази, конвенція про ліквідацію всіх видів расової дискримінації — такий неповний підсумок конструктивних рішень сесії Асамблеї, на порядку денному якої стояло понад сто різних питань.

Декларація про недопустимість втручання у внутрішні справи держав, захист їх незалежності і суверенітету, прийнята з ініціативи Радянського уряду, була найбільш ваговою акцією XX сесії. Делегації позаблокових країн уже в ході дискусії, яка розгорнулася навколо декларації, відкинули спроби західних представників тлумачити деякі положення декларації на свій лад і підвести національно-визвольний рух під поняття “підривна діяльність”. Величезна більшість держав підтримала й іншу важливу ініціативу Радянського уряду — розгляд Асамблеєю питання про нерозповсюдження ядерної зброї. Було прийнято резолюцію, що закликає уряди зробити все необхідне для укладення ефективного, без будь-яких лазівок, міжнародного договору.

Кроком вперед можна вважати також прийняття сесією міжнародної конвенції про ліквідацію усіх форм расової дискримінації. Конвенція не обмежується засудженням апартеїду, расової сегрегації і дискримінації, а вимагає невідкладних заходів по ліквідації такої дискримінації, включаючи викоренення расової пропаганди і расистських організацій, проти чого уперто заперечували США і деякі інші західні держави.

Сесія Генеральної Асамблеї, яка закінчила свою роботу, знову підтвердила, що ООН може служити інтересам миру, свободи і незалежності народів лише в тих випадках, коли вона знаходить в собі сили впроваджувати у міжнародних відносинах і перетворювати в прак-

тичні діла високі принципи свого Статуту. На жаль, і нинішня сесія не була вільна від спроб обминати ці принципи. В грубій суперечності з принципами Статуту виявилась — котрий раз — і постановка на сесії таких питань, як “тибетське” і “корейське”. Нехтування найважливіших принципів ООН виявилось і в тому, що США та її найближчим союзникам знову вдалося перешкодити відновленню законних прав КНР в ООН, хоч цього разу їм це було значно важче зробити, ніж у минулому.

“Радянська Україна”. 23 грудня 1965 р.

Наведені офіційні дані красномовно свідчать про активну, наполегливу багатотрудну міжнародну діяльність української делегації, її Глави П. Т. Тронька на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН. Звичайно, що на підходах, окремих оцінках чи повідомленнях тією чи іншою мірою відбилися як гострота, животрепність подій, так і тогочасні критерії та оцінки міжнародного становища.

Водночас слід мати на увазі, що досить показовим є й той факт, що цілий ряд пропозицій України найшли продовження у прийнятих підсумкових документах XX сесії Генеральної Асамблеї ООН. Це стосується самих актуальних тогочасних проблем: боротьби за мир, роззброєння, дотримання прав і свобод народів, подолання колоніалізму і його спадщини, приборкання агресії стосовно окремих країн і народів тощо. Це легко з'ясувати при уважному аналізі виступу Глави української делегації та прийнятих підсумкових документів XX сесією Генеральної Асамблеї ООН. Все це було і залишається в активі нашої держави, є свідченням дієвості її впливів на перебіг міжнародних подій. І цій справі прислужився політичний досвід, організаторський талант та дипломатична діяльність Петра Тимофійовича Тронька.

П. Т. Тронько зустрічає 95-річний ювілей у розквіті творчих сил. Його колеги, учні, чисельні шанувальники бажають Петру Тимофійовичу нових успіхів, наснаги, здоров'я на многіі лета. Всі ті, хто його безпосередньо знає по спільній роботі на різних щаблях державної, наукової і громадської сфери, сповнені почуттів шанобливого ставлення до нього, до його різнобічної діяльності, зокрема і на міжнародній арені в ім'я нашої Вітчизни, а також до вивчення і примноження її вікових народних традицій — невичерпного джерела української духовності.

Джерела та література

- 1 Тронько П. Т. “Обов’язок ООН — зміцнювати мир”. Виступ Глави делегації УРСР заступника Голови Ради Міністрів УРСР на XX сесії Генеральної Асамблеї ООН // Радянська Україна. — 1965. — 9 жовт.
- 2 Повідомлення ТАРС. Радянська Україна, жовтень — грудень 1965.
- 3 Васильєва-Чекаленко Л. Д. Україна в міжнародних відносинах (1944–1996) — К., 1998.
- 4 Віднянський С. В., Мартинов А. Ю. Україна в Організації Об’єднаних Націй: 60 років участі у розв’язанні найважливіших міжнародних проблем. — К.: Генеза, 2006.
- 5 История Новейшего времени стран Европы и Америки. — 1945–2000 гг. — М., 2003.
- 6 Кудряченко А. І. Визначна подія світової історії. Про Ялтинську (Кримську) конференцію 1945 року // Трибуна. — 2005 — № 1–2.
- 7 Кудряченко А. І., Склярєнко Є. М. Славний син України (До 90-річчя Героя України, академіка Тронька П. Т.) — К., 2005.

Андрей Кудряченко

Одна из страниц международной деятельности Петра Тронько

В статье освещается участие заместителя председателя Совета Министров УССР П. Тронько в работе XX сессии Генеральной Ассамблеи ООН.

Ключевые слова: П. Тронько, международные отношения, ООН.

Andriy Kudriachenko

The milestone of the international activity of Petro Tronko

The participation of Petro Tronko, the Vice-Chairman of the Council of Ministers of USSR, in work of the 20-th Session of UN General Assambly is stated above in the article.

Key words: P. Tronko, international relations, UN.

